

in Dr Ubbink

zeze ware kerk
ijke politie (of
geleerd in Zijn
ent van „Die-
den“, om door
houden“, (Art.
onjuist en in
stus heeft ge-
ellen broeders“
erk uitgesloten.

n van Christus
postelen mogen
den worden“.
heeft van een
gaf (Joh. 13:
ij mij lief hebt,
15) en dat de
deningen voor
bben gegeven,
et te zijn, die
Heeren ge-
slechts deze
halen, schijnt
gezien.

bt los:
is hem princi-
dragers, maar
die prediking
nt, door Chris-
bediening der
jeel alle gelo-
enen. Van een
de verkiezing
Ubbink, geen
macht aan de
ratie“:

een doorn in
eren moet, die
onder toezicht
m, die hij zelf

en. Natuurlijk
gebonden zou
atting van wat
en ieder moet

van de bedoe-
g der belijdenis
er is recht van

n vragen, waar
ing geeft van
die Belijdenis
el en weet gij

at hij tegenover
orisch beginsel
een standpunt
is, maar door
ist mogelijk is
historie weet.

ij Trigland en
ns na te lezen
foorenenbergen
Dordtsche na-
legende.

olgt de bespre-
praak:

ht zoowel over
han of uitslui-
lor het Woord
God Zelf, maar
principeel on-
on-Schriftuur-
oorsprong.“
lensche wereld,
a Goddelijk
lig boek.”

lus niet weten,
tucht van Gods
lucht we iemand
raffen en ver-
gen gaan.

rw. We hebben
en verdedigen.
de behandeling
verschillende
ng zóo spraken

us immers over
e Confessie in

toe. Maar hij
c juist aan, dat
vatten.

goed als geheel:
p de Kerkelijke
c met niet één

zet ook de be-
ans de kwestie

Heel de beschouwing van Dr Ubbink staat of valt met de onjuistheid dan wel de juistheid van de leer van de ingeving der Heilige Schrift. Bijaldien hij gelijk zou hebben met de bewering, dat de Schrift zelve van die leer niets weet, zouden wij wellicht de richting moeten inslaan, welke ons door hem wordt gewezen.

Tegenover Dr U's meening (door ons reeds vermeld), dat de reformatoren de inspiratie der Schrift als „superstitie“ hebben beschouwd (een meening, die dan weer door Dr U. zelf werd weersproken, zie ons art. III, noot 9), zegt Ds Nauta:

Het treft, dat juist onlangs een proefschrift is verschenen van Dr D. J. de Groot, dat gewijd is aan de bespreking van „Calvijn's opvatting over de inspiratie der Heilige Schrift“. Deze brengt een overvloed van bewijzen aan, welke aantoonen, dat Calvijn juist een buitengewone waarde hechtte en groote aandacht schonk aan wat Dr Ubbink noemt de uitwendige Schrift.

Na citaten uit deze dissertatie gegeven te hebben, zegt Ds Nauta:

Wij men met het leerstuk der inspiratie breken, het is goed; maar laat men nooit zeggen, dat de Schriftinspiratie een nieuwe leer is, in strijd met het wezen der Reformatie.

Een juiste zin; die ook betekenis heeft voor de handhaving van den naam gereformeerd — ook tegenover de groep-Geelkerken.

Ds H. J. Heida schrijft in „Geref. Kerkb. Hoek v. Holland etc.“:

En komt hij dan tot openbaring der innerlijkheid zijner bewustwording, dan zegt hij: afblifven, menschen kinderen met uwe onheilge vingers, want deze belijdenis is van mijzelf niet.

Daarna, zich rechtstreeks tot Dr U. richtend, zegt Ds Heida:

Hoe gij daarbij komt van het „ik zag het verborgen wezen geestelijk“, zooals gij zelf zegt pag. 148 tot het „wij zagen“, hebt gij allen voor uzelf te verantwoorden.

Aan het slot merkt Ds Heida op:

Eens heb ik ook zulk een worstelende ziel als Dienaar des Woords in de Gereformeerde Kerken bezocht, die het onderscheid tusschen zijn dienst en die van Jesaja of Paulus uit het oog had verloren.

Precies dezelfde relatie tusschen den Heere en hem bestond als tusschen den Eeuwige en deze heilige mannen, zoo oordeelde hij. Eerlijkheidshalve had hij zijn ambt echter gesteld in handen des Kerkeraads. Dat was hoogstaand.

In „Leidsche Kerkbode“ zegt Ds de Bondt:

En nu is dit het ellendige in onzen tijd, (dat ons irriteert), dat men ons telkens ophoudt, tegenhoudt, noodeloos tijd vraagt om ons wegen en richtingen aan te wijzen, die we zeker niet hebben moeten.

Die al lang als dwaalwegen aangegeven staan.

Onze werkelijke reformatische opbouw is de laatste jaren tegengestaan door menschen, die met pseudo-reformatische snuffjes ons noodeloos hebben opgehouden.

Herinnerend aan Dr U's trappante innerlijke tegenstrijdigheid, zegt Ds de Bondt:

Waar de schrijver zoo met zichzelf in tegenspraak is, zijn we toch geneigd om te zeggen: Ach Dr Ubbink, had nu tot uw volgend jubileum gewacht met het publiceren van zoovele verwarde ideeën.

Tenslotte — ook uit Amerika komt een stem. Dr H. Beets schrijft in „De Heidenwereld“ het volgende:

Er is veel in dat leerzaam is. Ook dat aantrekt. Toch heeft het ons niet bevredigd. Zelfs verre van daar, dewijl de schrijver veel te veel loslaat van de oude opvattingen van de Schrift, het getuigenis des Geestes, Kerk en inspiratie, enz. is het, om één voorbeeld uit de „proeve“ der Belijdenis te noemen, is het wel waar, „dat er geen wezenlijk verschil is tusschen de Psalmen en latere Christelijke liederen, tusschen sommige gedeelten der apostolische brieven en gedeelten van latere Kerkvaders en Reformatoren“ (p. 372)? Dat zet alles op losse schroeven.

Dat doet ons meer denken aan wat de Kwakers en anderen leeren over de „voortgezette openbaring“ dan wat ons altijd geleerd is, o.a. in Art. VII onzer Geref. Confessie. Vergelijk wat we schreven in ons Sept.-no., p. 345, over de bewering, „that no revelation of God is final“. En zoo is er meer in dit werk. Met alle waardeering van ernstig streven en de warme toon van dit boek, gelooven we zeer beslist, dat de „uitbouw“ onzer Belijdenis naar dit plan niet moet ter hand gevat. Het breekt te veel af.

Wat de niet-geref. pers betreft, lazzen we alleen in „Woord en Geest“ iets er over. Het verleden week door mij geconstateerde „eerste eerlijke woord“ in dit orgaan blijkt deze week voorloopig alweer het laatste. Eerst is gezegd: ze zullen in de Geref. Kerken „camoufleren“. Nu het blijkt, dat de arme lezers van „Woord en Geest“ eigenlijk bij de geref. pers alleen terecht kunnen komen, om volledig te worden ingelicht, wordt om volgende nonsens een heel artikel geweven van Ds v. d. Brink.

Hoe meer er over de zaak gesproken wordt — en „De Reformatie“ en „De Wachter“ beginnen met een bespreking van den inhoud van het boek — des te minder kans bestaat er, hoe gaarne sommige kerkelijke leiders dit ook zouden willen — om deze zaak in den doofpot te stoppen.

Op deze manier kan ik elke dwaze beschuldiging handhaven — voor onnoozelen. —

Dr J. G. Ubbink zelf aan het woord.

In „Rijnlandsche Kerkbode“ zegt Dr Ubbink iets over het „licht“, dat hem gegeven was.

dat dit niets te maken had met een bijzondere openbaring, die een profeet zegt ontvangen te hebben, en waarop hij vraagt, dat men hem als een profeet zal volgen. Het was naar zijn aard niets anders, in wat meer alledaagsche taal uitgedrukt, dan het inzicht, dat elk gewoon mensch, een jongen op school bij een moeilijke som, en een boer op zijn boerderij krijgt, als hij in eens ziet, hoe het is en hoe het moet. Het was ook naar zijn inhoud niets anders dan het licht uit Gods Woord zelf.

Ds Nauta antwoordt hierop:

Wat Dr Ubbink in zijn boek letterlijk heeft geschreven op de in bedoeld artikel aangehaalde plaatsen, geeft een heel anderen indruk dan de nadere verklaring, hierboven opgenomen. Als het n.l. heet: „Ik heb haar slechts geschreven. Want zij zelve is niet van mij. Zij is niet mijn werk...“ wij zijn tegenover haar bijna slechts lijdelijk, organen voor Gods werk, voor Gods gedachte...“ (blz. 141), dan moet een onbevange lezer de voorstelling krijgen van een soort profetische openbaring, al heeft die wat den inhoud aangaat alleen betrekking op de reeds in de Schrift vervatte waarheid Gods. Want dit laatste heb ik in mijn artikel niet ontkend.

Ook dit:

Laat het dan niet de bedoeling zijn geweest van Dr Ubbink, wat ik gaarne geloof, het is m.i. toch wel de consequentie van zijn standpunt, dat wij krijgen een geestelijke heerschappij der verlichten.

Open brief van Ds Boeljinga.

Ds Boeljinga schrijft in „Haarl. Kerkb.“ een open brief aan den chr. geref. predikant Ds W. Bijleveld. Ds Boeljinga citeert volgende vragen en antwoorden uit een catechisatieboekje van Ds Bijleveld:

„Vr. Wat zijn de voornaamste afwijkingen in de Geref. leer?”

Antw. a. Dat de bediening van 't Sacrament des Doops geschiedt op grond van de veronderstelde wedergeboorte, terwijl de grond des Doops is 't bevel en de belofte Gods.

b. Dat men de eeuwige rechtvaardiging drijft, waartegen in Gods Woord stellige uitspraken zijn (zie Rom. 8:30).

c. Dat men Christus 't hoofd van 't eeuwige genadeverbond noemt, terwijl de Heilige Schrift van Christus spreekt als van den Middelaar des verbonds en ook geen eeuwige genadeverbond kent.

Vr. Zijn dit ernstige afwijkingen in de leer?”

Antw. Ja, want deze afwijkingen staan weer in verband met andere leerstellingen, en, wat zeer ernstig is, juist door de leer van de veronderstelde wedergeboorte is de prediking in de vereenigde kerken zeer verwaterd.

Ds Boeljinga merkt dan op:

Zooveel zinnen, zooveel onwaarheden. En nog moeilijker is het me, niet boos en bedroefd te worden, dat een jong geslacht van Christelijke-Gereformeerden alzoo wordt opgevoed.

In plaats dat hun een flinke spa gegeven wordt, om al zulke luchtige voeze molshoopen op te ruimen.

Te midden daarvan doet het me goed, dat u thans als „mogelijk“ in uitzicht stelt een serie artikelen, waarin de leergeschillen eens in den breede worden uiteengezet.

Bij zuivere uitlegging der Geref. belijdenis kan het dan sommigen uwer gemeentelieden misschien duidelijk worden, dat zij veel meer thuis behooren bij Ds Kersten, dan in een kerk, die waarlijk gereformeerd is.

In elk geval zal ik van uw toekomstige artikelen goed nota nemen. Ik wil zelfs bij voorbaat beloven, ze zooveel mogelijk geheel in ons „Kerkblad“ over te nemen. Mits onder deze voorwaarde, dat uw lezers ook van mijn beantwoording een volledig overzicht krijgen.

Als ik zulke nonsens lees (van Ds Bijleveld) denk ik aan wat in „Eenheid“ (12 Nov. '31) te lezen stond:

Op de algemeene vergadering van den Protestantenvond, gehouden te Middelburg, gebruikte Prof. Dr B. D. Eerdman een aardig beeld. Hij zei o.a., volgens de „N.R.C.“:

De tegenwoordige literatuur over Christelijk-dogmatisch denken brengt mij het afgebrande Leidsche Raadhuis voor den geest. Men beraamt plannen om den ouden gevel, het eenige wat nog staat, in zijn vroegere staat te herstellen en dan daarachter een inrichting te maken, die aan moderne behoeften voldoet.

En daarna dit:

Voor onze onderlinge betrekkingen beslissen niet de interieuren maar de gevels. Een aandrang om al wat zich protestantsch-rechtzinnig noemt tot een eenheidzaam te brengen stuit af op de gevelconstructie.

K. S.

Aangenomen naar:

Bellingwolde-Nieuweschans: D. K. Wielenga, cand. te Franeker. Gees (Dr.): J. ten Hove, cand. te Zalk (O.). Marum (Gr.): S. v. Wouwe te Arum. Zalk (O.): J. J. Verleur, cand. te Amsterdam-O.

Bedankt voor:

Dedensvaart: J. H. Meuleman te Den Ham (O.). Giessen-Rijswijk (N. Br.) en Pijnacker-Nootdorp: J. ten Hove, cand. te Zalk (O.). Meppel (vac. B. Hagenaar): L. Oranje Can. te Laren.

Intrede te:

Zuidhoek: Jac. Jonker, cand. Tekst: Ruth. 2:3 en 4.

Afscheid van:

Dussen en Meentwen: J. M. Spier. Tekst: 2 Cor. 1:20. Waardhuizen: H. v. Heijst. Tekst: Judas 20 en 21.

Naar Dieppe.

Voor den geestelijken arbeid onder de Nederlandsche haring-visschers te Dieppe zullen Dr E. D. Kraan en Ds D. B. Hagenbeek, van Vlaardingen en Ds H. Ph. Ingwersen, van Katwijk, elk voor den tijd van één week naar Dieppe gaan.

De P. van der Spek.

Ds P. van der Spek, predikant der Geref. Kerk te Soerabaja (Java), voorheen te Spijkenisse, hoopt weldra met verlof naar ons land te komen.

Hulpredikers.

Cand. L. Batelaan, hulpprediker bij de Geref. Kerk te Hoorn, voor het Evangelisatiewerk, verzoekt ons te melden, dat zijn adres is: Koepoortsweg 72a, Hoorn.

Candidaten tot den H. Dienst.

De heer K. Meima, Cand. aan de Theol. School te Kampen, is door de Classis Groningen der Geref. Kerken praeparatoir geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard. De heer Meima zal eventuele beroepen onmiddellijk in overweging nemen. Zijn adres is: H. W. Mesdagstraat 7a, Groningen.

De heer C. Lugtheid, Theol. Cand. aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, heeft met goed gevolg praeparatoir examen afgelegd voor de Classis Den Haag der Geref. Kerken en is met algemeene stemmen beroepbaar verklaard. De heer Lugtheid zal een eventueel beroep terstond in overweging nemen. Zijn adres is: Rieuwstraat 134, Den Haag.

De heer O. Bouwman van Kampen, cand. aan de Theol. School te Kampen en beroepen predikant bij de Geref. Kerk te Zalthommel, is door de classis Tiel peremptoer geëxamineerd en toegelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten. Bevestiging en intride is voorloopig vastgesteld op 13 Dec. a.s. Als bevestiging zal optreden zijn vader, Prof. Dr H. Bouwman te Kampen.

Evangelisatie.

Te Waubach (L.) zal, vanwege den Kerkeraad der Geref. Kerk, aan de Nieuwenhagerheidestraat, in de nabijheid van het Steenen Kruis, een Evangelisatiegebouw gesticht worden. Aanbesteding en gunning hebben reeds plaats gehad.

Kerkinstituering. Geref. Kerk 's-Gravenhage-Zuid.

De classis 's-Gravenhage der Geref. Kerken besloot te adviseeren over te gaan tot kerkinstituering Laakdwartier—Spoorwijk (Den Haag—Rijswijk), zoo mogelijk, met ingang van 1 Januari 1932.

De classis adviseerde voorts de grenzen der nieuwe kerk, die den naam zal dragen van 's-Gravenhage-Zuid vast te stellen als volgt: Spoorbaan H.I.J.s., Trekvljet, Broekslot. Verder, om de bijdragen, te geven door de kerken van Den Haag-Oost en Rijswijk, vast te stellen geheel conform het voorstel der Commissie van voorbereiding.

Ook werd aan de Commissie opgedragen zooveel mogelijk alle maatregelen te treffen, die noodig zijn voor het aanstaand behoorlijke functioneren der nieuwe kerkelijke administratie en bij te ondernemen kerkbouw aan deze nieuwe kerk hulp te bieden, door in alle kerken der classis een collecte te doen houden. (St.)

Kerkelijke Pluraliteit en Pluraliteit.

Voor de Ouderlingenconferentie der Classis Rotterdam van de Geref. Kerken hield ds K. Schilder van Rotterdam-Delfshaven een rede over „Kerkelijke Pluraliteit en Pluraliteit“. Spr. wees in zijn inleiding er op, dat het vraagstuk der pluraliteit der kerk-instituten nog moeilijker geworden is, dan het in zichzelf reeds was, zoo vaak men het in verband gezet heeft met de (al of niet bewust en consequent voorgedragen) leer van de pluraliteit der „kerk“ (enkelvoud). Schier nergens is het debat verwarrender en in zijn terminologie vager en inconsequenter dan in het spreken over deze dingen. Algemeene en incidenteel rijzende vragen maken het vraagstuk urgent; voorbeelden werden gegeven.

Spr. ging nu na, wat onder pluraliteit te verstaan is, en wat onder pluraliteit, en van welke priamissen eigenlijk werd uitgegaan, zoowel in het constateeren van de pluraliteit van kerken of kerkelijke instituten, als ook in het povere van het begrip „pluraliteit der kerk“ (enkelvoud, in de praktijk vaak wisselend met een meervoud). Hij toonde aan, dat de bespreking over deze dingen nog steeds bemoeilijkt wordt, omdat onder „kerk“ lang niet altijd hetzelfde verstaan wordt, reeds in het stellen van, en werken met, deze begrippen. Tegen het woord „pluraliteit“ ontwikkelde hij bezwaren; die ontleend werden zoowel aan het z.i. ten onrechte hier gestelde vorm-inhoud-schema (of vorm-geest-schema), als ook aan het opereeren met het woord „wezen“ zelf. In verband hiermee oefende hij kritiek op uitspraken zoowel van dr A. Kuiper als van dr H. Bavinck ter zake van het „opkomen“ of „ontluiken“ van de pluraliteit bij de Reformatie, vóór welke dan een „uniformiteit“ der „kerk“ door deze theologen gesteld was, hetgeen spr. ook op hun eigen standpunt onjuist voorkwam. Even onjuist als een uitspraak van Voetius inzake het „uitwendig instituut“ der kerk, te rekenen tot het „wezen“ dan wel tot het „wel-wezen“ der kerk.

In aansluiting hieraan ontwikkelde spr. zijn bedenkingen tegen wat doorgaans onder de pluraliteit der kerk verstaan wordt, en tegen wat men in theorie of praktijk op dezen „grondslag“ verder bouwt. Referent wees er op, dat pluraliteit (als men het ongewenschte woord nu eens hanteeren wil) in kerkelijke verschijnselen, verrichtingen, functies nog allerminst mag doen besluiten tot pluraliteit der kerk zelf; vooral niet, zoolang de vraag nog open blijft staan, of niet de „kerk“ juist tot taak heeft, dat pluralisme, dat uit „natuurlijke“ ontwikkeling binnen „de kerk“ opkomt, voorzoover het goed is, plaats te geven, aan de „genade“ dienstbaar te stellen, en alzo te bewaren, te ontplooiën, en te verdiepen in de „uniforme“ kerk. Hij wees er op, dat de pluraliteit, voorzoover ze in de kerk opkomen mag en moet, niet opkomt uit het „wezen“ van de kerk, doch opkomt uit de „natuur“; daarom mag ze geen criteria leenen ter bepaling, of ter afgrenzing van de kerk en haar openbaringsmanieren; en eveneens daarom mag ze niet worden aanvaard als maatstaf voor een Christus-gehoorzame beoordeeling van de pluraliteit der kerk-instituten. Zoodra dit toch geschiedt, is er zonde, wordt het dogma der kerk „benaderd“ van niet-geloofwaardig standpunt, komt er onherroepelijk bederf, met wegneming van den sleutel der reformatie der kerken. Volgens spr. werd dan ook de naam der „pluraliteit“ (gegeven eenmaal dezen aanvechtbaren term), vaak gebruikt in dier voege, dat een qualificatie van Gods werk mechanisch wordt aangewend voor bedorven, Gods werk brekend, menschenwerk. Ondoordachte beeldspraak

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Stadskanaal: C. W. Keur te Oudewater en A. B. W. M. Kok te Zaamslag.

Beroepen te:

Beetsum: E. I. F. Nawijn te Geesteren-Gelselaar. Eibergen: E. Masselink, cand. te Hoogeveen. Voortulzen: H. J. Jager te Juttrijp-Hommerts.

(b.v. dr. Kuyper's spreken van een „ontluiken“ der pluriformiteit na de Reformatie), scheewe interpretatie van de geschiedenis (Dr. Kuyper's taxatie van Luther's bulverbranding, zijn en Bavinck's meeningen inzake uniformiteit vóór en pluriformiteit na de Reformatie), een door-elkaar hanteeren van den term „kerk“ in meer dan één beteekenis, en meer andere dingen, bewijzen volgens spr. dat ook de besten met het vraagstuk verlegen zitten: den eenen keer bouwt men zijn leer op wat men houdt voor een positief werk van God, den anderen keer op wat wezenlijk niets anders is dan zonden (van „bedrijf“ of van „nalatigheid“) der menschen; nu eens wordt de pluriformiteit heredenkend los van alle „Kirchen-Bildung“, den anderen keer wordt juist de kirchen-bildende kracht opgenomen in de constructie van de desbetreffende leer; den eenen keer sluit men secten, ketters buiten den horizon van dit debat, den anderen keer zijn juist zij de aanleiding tot het aan de orde stellen van het probleem. Met voorbeelden lichtte spr. een en ander toe. Bovendien geeft de confesie aanwijzingen, die verscheiden uitspraken, ook van overigen gereformeerde theologen, niet met zich laten vermenigen. Haar onderscheidingen (kerk, secte, ware, valsche kerk, zichtbare en schijnbaar onzichtbare kerk) zijn niet alleen geboren buiten de sfeer, waarin de pluriformiteits-idee opkomt, doch verdragen ze ten deele ook niet. Hierbij valt, aldus spr., wel te bedenken, dat de confesie geschreven is nadat tusschen Luther'schen en Calvinisten reeds lang gedebatteerd was; nadat ook in eigen land deze controversen aanwijsbare sporen hadden achtergelaten.

Vervolgens tot enkele thetische opmerkingen komend, wees spr. er op, dat de kerk geloofs-stuk is, met al wat „in of aan“ haar is. Men mag de leer omtrent de kerk geen oogenblik opbouwen „uit“, niet eens „in aansluiting aan“ wat empirisch voor oogen is. Men moet het dogma der kerk precies langs dezelfde denk-wegen van geloof opbouwen, als men doet met de triniteit, de twee naturen van Christus, de schepping. Wie het anders doet, volgt de methode van het ongeloof. Voorts: hetgeen thans in de kerk zijn mag (in haar „op-komst“ nl.) moet ook geweest zijn in haar „af-komst“ van den beginne. Wat in dat „begin“ (ook van elke nieuwe „bedeeling“) er niet in mocht zijn, mag ook thans niet worden aangevoerd: historische evoluties kondigen geen wetten af. Daarna: inzake het vraagstuk van eenheid en verscheidenheid geeft de Schrift openbaring, welke ook hier de rechte wegen leert vinden. Gehandeld werd in aansluiting hieraan over de beteekenis van plaatselijke, nationale geschiedenis; over den naam „kerk“, al of niet te vervangen door een anderen

naam, over geoorloofde, Gods rijkdom uitwijzende, en ongeoorloofde, menselijke zonde demonstreerende pluriformiteit of pluraliteit; over de concrete verhouding, in te nemen tegenover bestaande instituten. Sterk legde spr. den nadruk op het alleen door het geloof recht te stellen kerk-begrip (dat men even „alwaas“ en „ergerlijk“ moet durven laten als alles, wat in 1 Cor. 2 dien naam krijgt). Dan alleen toch kan men komen tot de mogelijkheid van gehoorzaamheid; kan men waardeeren de individuen, en erkennen wat in de plurale formaties goed is, resp. onthrekt, of scheetgetrokken werd; kan men ook elkander helpen, en opwekken tot de bekeering; de eerste sociale daad, de eerste ware kerk-verrichting. Gaat men dien weg niet op, laat men de confesie practisch los, verlaat men de facto het absolute standpunt (niet in zelf-approbatie natuurlijk, doch in aanvaarding van Christus' eischen), welk absoluut standpunt dan toch soms als memoriepost of uiterlijk „kenmerk“ van „anderstelde“ trouw officieel aangevoerd wordt, dan verlaat men Christus' recht, laat de leden van Christus' „mystieke lichaam“ in andere formaties (nl., heeft dus niet lief, maakt den waren vrede onmogelijk door een oogenblikkelijk vertoon van schijnvrede, en laat de kerk als Heilsanstalt verhuizen naar het slop. Katholiceit en „pluriformiteit“ mogen niet vereenzelvigd worden; rechte erkenning van de eerste helpt over veel ondoordachtigheden van de tweede heen. Het woord „kerk“ zal voorloopig wel niet van zijn over-belasting te ontheffen zijn, doch men zal den moed moeten hebben in de kerk de taal der Schrift te spreken. Doet men dat, dan zal de naam „kerk“ over en weer vaker moeten ontsegd worden dan thans geschiedt; en dit zal waarschijnlijk de eerste daad van broederlijkheid zijn, die de slapers opwekt „uit de dooden“ en den Koning der kerk over hen doet lichten, gelijk over ons — tot kerkreformatie. Dan zal de valscheit zoo genaamde pluriformiteit worden weggenomen, en geven wij den Heiligen Geest van schepping en herschepping weer de baan vrij (onzelfs) tot ontlooiing van die door Hem gewilde „pluriformiteit“, welke alleen in de eenheid van het kerk-instituut veilig is, en nimmer haar mooien naam heeft af te staan ter dekking van leeflijke pluraliteit.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Amsterdam-West: A. H. Hilbers te Enschedé.

Bedankt voor:

Schiedam: J. Drenth te Broek op Langendijk.

Intrede te:

Aalsmeer: W. Heerma, cand. Tekst: 1 Cor. 1:21.
Harlingen: W. Ramaker, cand. Tekst: 1 Cor. 1:23 en 24.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Vlaardingen: M. Heijkoop te Utrecht.

Bedankt voor:

Ierseke: J. D. Barth te Borssele.
Moercapele: M. Hofman te Krabbendijke.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Benschop: P. Kuyman te Doornspijk.
Bergschenhoek: A. H. J. G. v. Voorthuizen te Lage Vuurste.
Brielschen Nieuwland: H. W. Bosch te Geerttridenberg.
Heteren: D. J. v. d. Graaf te Ede (G.).
Kesteren: C. J. v. d. Graaf te Nijkerk.
Luthum (toez.): S. Warmolts, cand. te Scherpenzeel.
Randwijk: W. L. Mulder te Voorthuizen.
Ridderkerk: W. Deur te Schoonhoven.
Roodeschool (toez.): J. J. Alkema te Lamselerveld.
Rijnwaterswoude: C. Warmolts, cand. te Scherpenzeel.
Vinkeveen: N. van der Snoek te Veenendaal.

Bedankt voor:

Emst: K. v. As te Ronveen.
Oolgensplaat: S. Goverts te Gameren.
Ouderkerk a. d. IJssel: J. H. Koster te Montfoort.
Rotterdam (vac. J. C. H. Scholten): G. J. Waardenburg a. Haarlem.
Ureterp en Siegerswoude: J. C. Fischer te IJkwijk.

Intrede te:

Kortenhoeft: P. Hakkesteght, cand. Tekst: 1 Cor. 2:2.
IJlst: J. C. M. Jansen. Tekst: Psalm 51:17.

Afscheid van:

Burgh (Z.): J. W. Boogaard. Tekst: Hand. 20:32.

Overleden:

16 November: F. M. Kuipers, pred. te Kerkwerve-Serua-kerke (Sch.), 29 jaar.

HEDEN VERSCHEN:

DE EER VAN DE VLAG

Uit het dagboek van een Hollandschen Reerut in de jaren 1830-1832

door
W. van den Akker

Met 2 portretten op kunsdruk-papier.

Prijs f1.25 - Geb. f1.90

Een interessant, boeiend verhaal van iemand, die de gebeurtenissen van een eeuw geleden zelf heeft meegemaakt. Dat geeft bijzondere waarde en groote attractie aan dit boek. Iedere echte Vaderlander zal in dezen herdenkings-tijd dit mooie boek willen lezen. Het is in elken boekhandel voorhanden.

J. H. Kok - Kampen

D. BESSELINK

Baathovenstr. 28 - Van Woustr. 180
AMSTERDAM
SPECIALITEIT
HOEDEN - PETTEN
Heeren Mode-Artikelen.
Telefoon 20657.

Amsterdamsche Drogisterij

Belinklaan 89 - BUSSUM - Telefoon 175
Wij maken voor U klaar ALLE mogelijke Kruiden, Recepten, uit onberispelijk verschen aanvoer, tegen billijke prijzen.

Beleefd aanbevelend, J. SLAAP.

Brood-, Koek- en Banketbakkerij

W. v. GROEN

Nieuweg 16, HILVERSUM
Telefoon 1675

Levert uitsluitend prima kwaliteit

LIMONADEFABRIEK EN BIERBOTTELARIJ

P. v. D. HOOFT,

Blazonstraat 15 - Tel. 51505
ROTTERDAM

Limonade Gazeuse Wijnen en Likeuren

Santpoortsche Vleeschhouwerij en Varkensslagerij

Telefoon No. 22410
Met beste en oudste adres
Levert uitsluitend eerste kwaliteit
Electrische Koel-inrichting
Aanbevelend, C. HALFF

FYFFES' is de naam van de fijnste en lekkerste bananen. Bij alle Groenten- en Fruit-handelaren verkrijgbaar. Kenbaar aan het blauwe etiket Engros voor Leiden en omstreken

D. DIRKSE Jr.

Vrouwkerkkoorstraat 2
Telefoon 419 LEIDEN.

ANTON J. MARKUS Jr.

WONINGINRICHTING.

Oude Molstraat 55 - Den Haag.
Telefoon 11038.

J. J. EBMEIJER

ANNO 1743
HOOGENDAM 1 - ZAANDAM
Telef. 22

WIJNEN - GEDISTILLEERD

Advocaat - Limonades

ELECTR. MEUBELMAKERIJ

H. J. KUIPERS, Den Haag

Massief eiken Liberti Fauteuils met kussens f16.50.

Werkplaats: Reitzstraat 20
Telefoon 37647

Kantoor: Herman Costerstr. 267
Telefoon 90879

VLEESCHHOUWERIJ EN SPEKSLAGERIJ

annex
Fijne Vleeschwaren.

J. L. MARZ - DEN HAAG

Ant. Heinsiusstraat 16 - Tel. 53199

B. KREUNING

COMPLETE MEUBILEERING

VEERSTRAAT 27-29 - TEL. 107

HILVERSUM
POSTGRO 27825

Reparatie-inrichting voor Tapijten, Gordijnen, Bedden en Meubelen.

HEDEN VERSCHEN:

GODS WOORD EN DER EEUWEN GETUIGENIS

HET OUDE TESTAMENT IN HET LICHT DER OOSTERSCHE OPGRAVINGEN

DOOR Prof. Dr A. NOORDTJIZ

2E VERMEERDERDE DRUK

Met Aanteekeningen, Teksten-, Personen-, Zaak-register - Groot royaal formaat - 538 bladzijden Met 52 platen op kunsdrukpapier (waarvan 4 in kleurendruk) en vele tekstillustraties.
PRIJS f 8.50 - GEBONDEN f 10.—

Deze tweede druk is door door den Auteur geheel herzien en bijgewerkt met de vondsten der laatste jaren. Deze nieuwe druk bevat ongeveer 130 bladzijden meer dan de eerste. Bovendien zijn talrijke geheel nieuwe en zeldzame illustraties opgenomen. Ook werd aan dezen herdruk een geheel nieuw werk gewonnen. En wat van belang is: ondanks dit alles, ondanks vernieuwing en uitbreiding, is de prijs niet verhoogd. Gerekend naar den grooteren omvang beteekent dit practisch een prijsverlaging van 25%. Hier wordt een standaardwerk aangeboden, zooals er op dit gebied geen tweede bestaat. Alle menschen, die den Bijbel lezen, hebben dit boek noodig, om de Heilige Schrift beter te verstaan.

Het geillustreerd prospectus met volledige inhoudsopgave wordt gaarne gratis toegezonden. IN ELKEN BOEKHANDEL VERKRIJGBAAR
J. H. KOK - KAMPEN

De 's-Gravenhaagse Begraffenis-Onderneming

van

Lambooi & Zonen

is onmiddellijk, door het gehele rijk, te ontbieden, om de leiding van een begrafenis of transport op zich te nemen.

Kantoor: Kockstraat 134
Tel. 30283 - Gironok. 77642

ZALIG DE DOODEN, DIE IN DEN HEERE STERVEN

Een lied met harmonium-, orgel- of piano-begleiding.

4e druk. Prijs f 0.40.

OOSTERBAAN & LE COINTRE.

GOES.

Banketbakkerij - Kokerij

H. FERD. KUIPERS

Opgericht 1863.
Bartelhorststr. 22, Haarlem
Tel. 10308.

ALLEEN EEN KWALITEIT „DE NEST“

Specialiteit:
Amandelkruiken. Hors d'oeuvres varié

W. H. DE GRUIJTER - DEN HAAG

Aannemer van Schilderwerken
Glazenmaker

Werkplaats: De Ruyterstraat 8a
Woning: De Ruyterstraat 10

Gironummer 84729
Telefoon 14527

A. J. W. VAN BAAREN

Handel in:
Paling - Bokking - Makreelen,
Gemarineerde Haring, Mosselen
en Zuurwaren. — Comestibles.

Dagelijks versche- en gebakken Visch.

De Eetsalon is: Keizerstraat 21
HELDER — TELEFOON 436

W. J. KRUIS, ROTTERDAM

HANG 16
Tel. 13489 - Postb. en Giro 45350

Manden- en Rietfabrikant

LIGSTOLEN - SERREMEUBELN
WASCHMANDEN EN WIEGEN

GLAS IN LOOD

FIRMA BOTERMANS

DEN HAAG
v. h. Newtonstraat 447, thans
PAULUS POTTERSTRAAT 293d
Telef. 30259

R. BUNSCHOTEN - FRUITHANDEL

Laarderweg 1 - Tel. 860
BUSSUM

Handel in Binnenlandsch-
en Buitenlandsch Fruit
tegen concurrerenden prijs

Meubelmakerij Stoffeerdruk
Rotterdam H. KAPTEIN Tel. 43885
Blommersdijkshelaan 34b

Compleete Meubilering, ook volgens teekening
Reparatie aan alle Meubelen
Vraagt prijs. Beslist eigen werk

VELPSCH MELKINRICHTING

Beekhuizerlaan - Telefoon 462
VELP

Levert prima

MELK en MELKPRODUCTEN

Heden verschenen van

Dr H. A. v. ANDEL

Godskennis en Zelfkennis

2e druk

Gods gebod en ons gebod

2e druk

Prijs van elk boek:
f 1.10 - Gebonden f 1.65

Zeer aantrekkelijke populair-wetenschappelijke werkes. In 't eerstgenoemde behandelt de auteur de voornaamste onderwerpen van het christelijk geloof; met 't tweede bedoelt hij verheldering van inzicht in Gods Wet en verlevendiging van het gebod. In elken boek voorhanden.

J. H. Kok - Kampen

TE KOOP:

De tien eerste complete jaargangen van „De Reformatie“

Adres No. 8, Bureau van de Blad te Goes.

Maison De Nouveautés

TH. MEUWSE.
Roggestraat 30 - Arnhem

Meest gesorteerde Magazijn van
ZIJDEN, WOLLEN EN
KATOENEN STOFFEN
GARNEERINGEN

Voor al uwe

Kantoor-, School- en Schrijfbehoeften

maar ook voor

alle Handelsdrukkerijen

IS UW ADRES:

RAKERS' BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL

Electr. Handelsdrukkerij

Hommelstraat 11a - ARNHEM

Telef. 23795

Met Arnhemse Vulpenhuis met eigen Reparatie-inrichting

Wij steunen UW zaak.

Steunt U ONZE zaak

Lezers van „De Reformatie“, die met zooveel sympathie dit blad ontvangen, wilt ook uw FAMILIE-ADVERTENTIE ter plaatsing zenden.

Mede Gro Dr Wa Fra

Stuk

Dr. C. J.

INHOUD:

ziedende

Schrift:

Leven: C

Het Boek

Pol. en

Kerken:

III. — F

Iets over

in

Indien

geheel te

is het d

clische te

als een

een van

mispreze

waarheid

den kant

moelijk,

psycholo

cipieel m

Gezien

ethiek is

verderfel

dien Fre

dan moe

vele bew

zeggen, d

levens v

schandaa

die nog

Maar

Freud de

len, die

komen, n

beheersel